

Sygnatura akt: XVII Ka 705/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu, w Wydziale XVII Karnym - Odwoławczym

w składzie: Przewodniczący: SSO Agata Adamczewska

Sędziowie: SSO Jerzy Andrzejewski

SSR del. SO Marcin Grabowski (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Kujawa

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Jerzego Maćkowiaka

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2015r.

sprawy **R. E. i J. M. (2)**

oskarżonych o przestępstwo z art. 284 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 27 marca 2015 roku w sprawie o sygn. akt VI K 1212/08.

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.
2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz J. M. (2) kwotę 504 złotych tytułem zwrotu kosztów obrony w postępowaniu odwoławczym.
3. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Marcin Grabowski Agata Adamczewska Jerzy Andrzejewski

Sygn. akt: XVII Ka 705/15

UZASADNIENIE

R. E. i J. M. (2) zostali oskarżeni o to, że w dniu 2 sierpnia 2004r. w Poznaniu działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, dokonali przywłaszczenia powierzonego im uprzednio mienia w postaci:

- zestawu komputerowego wartości 3239 zł działając na szkodę Centrum (...) sp. z o.o. w W.,
- pieniędzy z tytułu nierozliczonych zaliczek, artykułów biurowych, dokumentacji firmowej i przyjętych płatności za kursy językowe wartości nie mniejszej niż 7801,99 zł na szkodę B. J. - to jest o czyn z art. 284 § 2 kk.

Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu Wydział VI Karny wyrokiem wydanym w dniu 27 marca 2015 roku w sprawie o sygn. akt VI K 1212/08 uniewinnił oskarżonych J. M. (2) i R. E. od popełnienia zarzucanego im przestępstwa, zaś w pkt II wyroku na podstawie art. 632 pkt 2 kpk kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa,

W pkt III wyroku Sąd Rejonowy na podstawie art. 632 pkt 2 kpk i § 14 ust. 2 pkt 3 i § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002.163.1348 ze zm.) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz J. M. (2) kwotę 7.560 (siedem tysięcy pięćset sześćdziesiąt) zł, tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu w/w oskarżonemu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł oskarżyciel publiczny, zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda z dnia 27 marca 2015 roku o sygn. akt VI K 1212/08 w całości na niekorzyść oskarżonych J. M. (2) i R. E..

Prokurator zarzucił zaskarżonemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, wynikający z dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegający na błędnym przyjęciu, że J. M. (2) i R. E. nie wyczerpali swoim zachowaniem znamion przestępstw z art. 284 § 2 kk, podczas gdy prawidłowa, zgodna z zasadami logicznego rozumowania i wskazaniami doświadczenia życiowego ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzić musiała do wniosku przeciwnego.

W uzasadnieniu swojej apelacji Prokurator rozwinął, iż świadek R. R., którego zeznania wskazują, iż oskarżeni mogli sądzić, iż są właścicielami komputera, nie jest do końca niezależną i bezstronną, a jego zeznania należy oceniać z dużą dozą ostrożności, albowiem świadek współpracował z oskarżonymi po likwidacji biura przy ul. (...). Zdaniem oskarżyciela publicznego przyjęcie wersji o której mowa w zeznaniach R. R. stoi w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym, tj. zeznaniom pokrzywdzonej oraz świadka L. G., który osobiście przywiózł oskarżonym komputer, a także z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Zdaniem apelującego - niespotykanym, nielogicznym ani niepraktykowanym bowiem zwyczajem jest nagradzanie pracowników poprzez przekazanie im na własność jednego komputera i to do użytku wyłącznie w pracy. Doświadczenie życiowe oraz zasady logicznego rozumowania wskazują, iż formą nagrody dla pracowników wyróżniających się w firmie może być dostarczenie im lepszego i nowego sprzętu, w tym komputerowego, w celu usprawnienia pracy, a nie przekazywanie takiego komputera na własność kilku pracowników, co jest zupełnie nielogiczne i niepraktyczne. Zdaniem oskarżyciela publicznego nie ma żadnych wątpliwości co do tego, iż komputer został przekazany do korzystania przez oskarżonych, ale do biura firmy i na potrzeby firmy i nie było podstaw co do tego, by oskarżeni przyjęli, iż dostają komputer na własność i mogą nim dowolnie rozporządzać. Zdaniem prokuratora świadczyć o tym ma sposób wykorzystania komputera przed wyprowadzką biura z ul. (...). Wówczas to przedmiotowy komputer znajdował się w biurze i był wykorzystywany w celach służbowych, czyli zgodnie z jego przeznaczeniem.

Kolejnym zarzutem prokuratora jest wskazanie, iż brak jest podstaw do uznania przez Sąd I Instancji, iż oskarżeni nie mieli zamiaru przywłaszczenia artykułów biurowych i dokumentacji firmy przeniesionej przez oskarżonych z biura przy ul. (...) do pomieszczenia (...) Agencji (...).

Według prokuratora z okoliczności sprawy wynika, iż oskarżeni nie poinformowali pokrzywdzonej o zamknięciu biura przy ul. (...), jak również nie wykazali chęci czy też zamiaru rozliczenia się z nią i wydania zabranych rzeczy. Zdaniem oskarżyciela zachowanie oskarżonych, w tym również zabranie w/w przedmiotów do nowej firmy świadczy jednoznacznie o woli przywłaszczenia mienia należącego do pokrzywdzonej i zamiarze dysponowania nim jak swoim, w związku z czym te czyny oskarżonych również wypełniają znamiona przestępstwa z art. 284 § 2 kk, przy czym w ocenie oskarżyciela publicznego zamiar i motywację oskarżonych należy rozpatrywać mając na uwadze ich działania z chwili popełnienia czynu, a mianowicie rozpoczęcie prowadzenia własnej działalności gospodarczej o tożsamym przedmiocie działalności, co firma pokrzywdzonej oraz wykorzystanie przywłaszczonego mienia w nowo rozpoczętym przedsięwzięciu.

Przy tak sformułowanych zarzutach oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego J. M. (2) w odpowiedzi na apelację wniósł o nieuwzględnienie apelacji prokuratora i uznanie jej za oczywiście bezzasadną oraz o zasądzenie na rzecz oskarżonego J. M. (2) kosztów obrony za postępowanie przed Sądem II instancji według norm przepisanych.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż postępowanie jurysdykcyjne od strony formalnej przeprowadzone zostało w pełni poprawnie. Sąd I instancji właściwie, wszechstronnie i wnikliwie rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku zarówno postępowania przygotowawczego jak i jurysdykcyjnego. Na ich podstawie dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych. Sporządzone przez Sąd I instancji uzasadnienie wyroku czyni w pełni zadość wymogom określonym w art. 424 kpk, wskazując jakie fakty i jakie zgromadzone w sprawie dowody Sąd uznał za udowodnione, a jakim takiegoż przymiotu odmówił. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przedstawił logiczny i spójny stan faktyczny potwierdzony przez zebrany w sprawie materiał dowodowy. Stwierdzić tu trzeba, że Sąd Okręgowy w pełni podzielił argumentację Sądu I instancji co do stanu faktycznego i czyni je swoimi rozważaniami.

W ocenie Sądu zarzuty skarżącej strony dotyczące błędów w ustaleniach faktycznych są gołosłowną, niczym nie uzasadnioną polemiką wprawdzie z prawidłową oceną dowodów przeprowadzonych przez Sąd Rejonowy, a następnie z poczynionymi na ich podstawie trafnie ustalonymi faktami, które w konsekwencji doprowadziły do w pełni zasadnego uniewinnienia oskarżonych od popełnienia zarzucanego im czynu.

Należy stwierdzić, iż Sąd I instancji oceniając zgromadzony i ujawniony w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie uchybił żadnemu ze wskazanych w apelacji przepisów postępowania. Przy dokonywaniu ustaleń faktycznych nie pominął żadnych dowodów, lecz je przeanalizował i rozważył, a w konsekwencji swego rozumowania doszedł do przekonania o wiarygodności jednych i niewiarygodności drugich. Ocena dowodów oparta jest na całokształcie materiałów ujawnionych na rozprawie. Stanowisko swoje w przedmiocie oceny dowodów Sąd orzekający należycie uzasadnił, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego, a także wskazań wiedzy. Ocena ta nie przekracza granic zakreślonych w art. 7 kpk i tym samym korzysta z ochrony przewidzianej w tym przepisie. Podkreślenia wymaga fakt, iż Sąd I instancji wypełnił wskazania sądu odwoławczego tj. Sądu Okręgowego w Poznaniu Wydział IV Karny Odwoławczy zawartych w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 lutego 2008 roku wydanego w sprawie o sygn. akt: IV Ka 2530/07.

Przypomnieć należy, iż przestępstwo określone w art. 284 § 2 kk należy do kategorii tzw. przestępstw kierunkowych. Kodeks wymaga, aby zachowanie sprawcy było ukierunkowane na określony cel, którym jest włączenie cudzej rzeczy ruchomej lub cudzego prawa majątkowego do majątku sprawcy lub postępowanie z tą rzeczą albo prawem majątkowym jak z własnym w inny sposób. Dla bytu przestępstwa określonego w art. 284 § 2 kk niezbędne jest wykazanie, że oprócz obiektywnego rozporządzenia przez sprawcę cudzą rzeczą ruchomą, jego działaniu towarzyszył zamiar tzw. animus rem sibi habendi, tj. „zamiar zatrzymania tej rzeczy dla siebie albo dla innej osoby, bez żadnego ku temu tytułu i ekwiwalentu” (por. wyrok SN z 6 stycznia 1978 r., V KR 197/77, OSNPG 1978, nr 6, poz. 64; wyrok SN z 9 grudnia 2003 r., III KK 165/03, LEX nr 140098). Na aprobatę zasługuje pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie o sygn. akt V KK 406/07 (LEX nr 388681, Prok.i Pr.-wkl. 2008/10/12, Biul.PK 2008/9/42) zgodnie z którym „Przeświadczenie sprawcy, że ma on prawo dysponować będącym w jego posiadaniu mieniem, wyłącza wymaganą dla występku z art. 284 k.k. umyślność, a w rezultacie czyn taki oceniany być może wyłącznie w aspekcie prawa cywilnego. Innymi słowy, jeżeli posiadacz rzeczy czuje się jej właścicielem, to dokonując jakiegokolwiek rozporządzenia taką rzeczą nie może być świadom realizacji znamienia czasownikowego "przywłaszcza", a tym samym nie wypełnia swoim zachowaniem znamion strony podmiotowej przestępstwa stypizowanego w art. 284 k.k.”

Niewątpliwie wymagana przez przepis art. 284 kk jako warunek odpowiedzialności karnej, umyślność zachowania się sprawcy w postaci zamiaru kierunkowego, nie może być wywodzona z samego faktu zaistnienia znamion strony przedmiotowej danego czynu. Nie można jej domniemywać, lecz należy ją udowodnić, choćby na podstawie dowodów pośrednich, w drodze logicznego rozumowania z całokształtu zebranego materiału dowodowego. Tymczasem w

realiach niniejszej sprawy zgromadzone dowody wskazują, iż sprawcy nie mieli zamiaru zatrzymania dla siebie przedmiotów wskazanych w opisie zarzucanego im czynu, bądź też – jak w przypadku zestawu komputerowego wskazanego w zarzucie – byli przeświadczeni, iż przysługuje im w stosunku do tej ruchomości prawo własności.

Jeśli chodzi o zestaw komputerowy, który oskarżeni otrzymali od pokrzywdzonej, to wskazać należy, iż cały szereg okoliczności – jak trafnie ustalił Sąd I instancji – prowadzi do wniosku, iż oskarżeni mieli uzasadnione podstawy do przypuszczeń, iż przedmiotowy zestaw komputerowy stanowił nagrodę dla oskarżonych, przekazaną im do własnego dysponowania i na własność. Sąd Rejonowy trafnie zaakcentował tutaj brak jakiegokolwiek protokołu zdawczo – odbiorczego, który sugerowałby, że przedmiotowy zestaw został przekazany przez centralę firmy (...) jako sprzęt dla biura tej firmy w Poznaniu. Wreszcie za słuszny należało uznać wywód Sądu I instancji o istnieniu u oskarżonych przeświadczenia, że przedmiotowy zestaw komputerowy został przekazany im na własność, albowiem również osoba postronna uczestnicząca w akcie przekazania komputera - świadek R. R. odniosła wrażenie, że była to nagroda dla oskarżonych, przekazana im do własnego dysponowania i na własność. Zresztą na podkreślenie zasługuje fakt, iż oskarżeni zadeklarowali chęć zwrotu zestawu komputerowego, kiedy to powzięli informacje, iż pokrzywdzona rości sobie prawo do własności przedmiotowej ruchomości. Okoliczność ta świadczy o braku zamiaru włączenia przedmiotowego zestawu komputerowego do swego majątku, a wręcz przeciwnie wskazuje na istnienie po stronie oskarżonych woli rozliczenia się z pokrzywdzoną.

Choć nie bez racji jest argument skarżącego, iż świadek R. R. może mieć interes aby zeznawać na korzyść oskarżonych, to w ocenie Sądu Okręgowego, pozostałe okoliczności dotyczące funkcjonowania i wzajemnych rozliczeń pomiędzy oskarżonymi a regionalnym przedstawicielem firmy (...) uzasadniały przyjęcie wersji, iż oskarżeni mogli uznać, iż krytyczny zestaw komputerowy został przekazany im na własność. Choć nie jest to praktyka powszechnie spotykana, wskazać należy, iż również sam sposób organizacji całego przedsięwzięcia, w szczególności brak ściśle określonych zasad rozliczania się z tytułu pobranych od kursantów zaliczek, prowadzenia biura w Poznaniu, czy rozliczania pozyskanych za kursy środków finansowych, brak prowadzenia dokumentacji księgowej dotyczących tych rozliczeń, również nie jest typowym modelem organizacji przedsięwzięć gospodarczych. Stąd też nietypowa forma nagrody dla oskarżonych mogła nie wzbudzić u nich jakichkolwiek wątpliwości. Gwarancyjny charakter norm prawa karnego wyklucza możliwość rozstrzygnięcia na niekorzyść oskarżonych okoliczności, które budzą nie dające się usunąć w ramach postępowania dowodowego wątpliwości. A taką wątpliwość można mieć w odniesieniu do istnienia w świadomości oskarżonych wyobrażenia co do autentycznego statusu prawnego przekazanego im zestawu komputerowego.

W ocenie Sądu Okręgowego za słuszną należało również uznać ocenę dokonaną przez Sąd I instancji co do braku możliwości przypisania oskarżonym przywłaszczenia pieniędzy z tytułu nierozliczonych zaliczek, artykułów biurowych oraz dokumentacji firmowej przeniesionej przez oskarżonych z biura przy ul. (...) do pomieszczenia (...) Agencji (...). Wbrew twierdzeniom oskarżyciela publicznego brak jest dowodów świadczących o chęci wykorzystania artykułów biurowych w działalności gospodarczej podjętej przez oskarżonych po zakończeniu współpracy z pokrzywdzoną. Kontekst sytuacyjny likwidacji biura przy ul. (...) oraz przeniesienie ww. przedmiotów do pomieszczenia (...) Agencji (...), gdzie umieszczono je w odrębnym pomieszczeniu wskazuje na absolutnie odmienny zamiar oskarżonych aniżeli przywłaszczenie. Oskarżeni w żaden sposób nie przejawili zamiaru postąpienia z przedmiotowymi ruchomościami tak, jakby byli ich właścicielami. Zachowanie oskarżonych świadczy raczej o chęci rozliczenia się z pokrzywdzoną, co słusznie zauważył Sąd I instancji. Dodać należy, iż w kontekście braku terminowego regulowania przez pokrzywdzoną należności z tytułu czynszu za wynajem lokalu przy ul. (...) i niewydawaniem oskarżonym i pracownikom biura kluczy do lokalu przez administrację budynku, zasadnym jest przyjęcie, iż oskarżeni wyświadczyli przysługę pokrzywdzonej zabezpieczając przede wszystkim dokumentację finansową i dokumentację z danymi klientów, a nadto również materiały biurowe. Co do zarzutu przywłaszczenia pieniędzy z tytułu nierozliczonych zaliczek to z uwagi na sygnalizowany wyżej nieład w zakresie dokumentacji dotyczącej wzajemnych rozliczeń pomiędzy Regionalnym przedstawicielem firmy (...) a oskarżonymi i tym samym niemożność dokładnego ustalenia wzajemnych rozliczeń pomiędzy tymi podmiotami, jak również możliwość przeznaczania przez oskarżonych części pozyskanych z tego

tytułu środków na bieżącą działalność - brak jest podstaw do przypisania oskarżonymi przywłaszczenia tych środków pieniężnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Odwoławczy na podstawie art. 437 § 1 kpk utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, nie znajdując jakichkolwiek podstaw do jego zmiany bądź uchylenia do ponownego rozpoznania.

Sąd Odwoławczy o kosztach postępowania odwoławczego orzekł w pkt 2 i 3 zasądzając od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego J. M. (2) kwotę 504 złotych tytułem zwrotu kosztów obrony w postępowaniu odwoławczym, zaś kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Marcin Grabowski Agata Adamczewska Jerzy Andrzejewski